

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

15 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul în anulare declarat de către adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, împotriva sentinței Tribunalului Militar al Armatei nr. 52 din 24 aprilie 1944, în cauza penală în privința lui,

Gherasim Vasili XXXXX, născut în anul XXXXX, originar și domiciliat la data condamnării în XXXXX.

Eftimița Ivan XXXXX, născut în anul XXXXX, originar și domiciliat la data condamnării în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

09 iunie 2020 – 15 septembrie 2020

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Tribunalului Militar al Armatei nr. 52 din 24 aprilie 1944: *Gherasim Vasili* a fost condamnat în baza pct. 2 al Decretului Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS, la 20 de ani de munci grele, cu retragerea drepturilor prevăzute la pct. a), b), v) art. 31 Cod penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii.

Eftimița Ivan a fost condamnat în baza art. 58-1 „a” din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art.58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 29 pct. a), b), v) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii.

2. Potrivit hotărârii judecătorești menționate, s-a stabilit că:

Gherasim Vasili a fost condamnat pentru faptul că în timpul ocupației fasciste a ocupat funcția de șef al jandarmilor și în această calitate a arestat și maltratată activiști sovietici.

În cadrul ședinței de judecată, *Gherasim Vasili* vina a recunoscut și a declarat că, după finisarea serviciului militar în cadrul armatei române, a

exercitat funcția de jandarm, în obligațiunile funcționale intra asigurarea prezenței sătenilor la munca pe câmp, contracararea activităților îndreptate împotriva naziștilor, recrutarea în calitate de agenți a sătenilor care erau împotriva orânduirii comuniste.

Eftimița Ivan a fost condamnat pentru faptul că, a trădat patria în următoarele circumstanțe: începând cu luna iulie anul 1941 până în luna octombrie 1942, a fost agent al jandarmeriei, predând ocupanților activiști sovietici.

În cadrul ședinței de judecată inculpatul Eftimița Ivan, vina a recunoscut și a declarat că, a activat ca agent al jandarmilor, îndeplinind indicațiile primite de la Gherasim.

3. Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, a declarat recurs în anulare invocând prevederile art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în care solicită casarea hotărârii judecătorești nominalizate, cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui Gherasim Vasilii și Eftimița Ivan, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea inculpaților la răspundere penală.

3.1. În motivarea recursului a menționat că, de către instanța de judecată a fost încălcat un drept fundamental al inculpaților Gherasim Vasilii și Eftimița Ivan și anume cel la apărare, dat fiind faptul că cauza a fost examinată în lipsa unui apărător, iar participarea acestuia era obligatorie.

Sentința de condamnare emisă în privința lui Gherasim Vasilii și Eftimița Ivan este o încălcare flagrantă a drepturilor și libertăților fundamentale stipulate în Convenție și anume încălcarea dreptului la un proces echitabil, ceea ce conform art. 6 pct.44) din Codul de procedură penală reprezintă un viciu fundamental admis în cadrul examinării precedente a cazului, ce în mod direct afectează decizia adoptată.

4. Judecând argumentele recursului în anulare în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează, că acesta urmează a fi admis cu casarea hotărârii judecătorești atacate, încetarea procesului penal și reabilitarea condamnaților, din următoarele considerente:

Potrivit art. 452 alin. (1), coroborat cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac. Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Conform art. 3 lit. a), art. 5², 5³ din Legea Republicii Moldova privind

reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și pe teritoriul altui stat, inclusiv cele care au fost condamnate pentru alte „trădare de patrie”, alte „crime de stat”.

Ca rezultat al studierii dosarelor, asupra cărora au fost luate hotărâri ale organelor judiciare, Procuratura Generală face recurs în anularea lor, care se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în modul stabilit de Codul de procedură penală pentru examinarea recursurilor în anulare.

Verificând conținutul sentinței contestate, se atestă că condamnații Gherasim Vasiliu și Eftimița Ivan nu au fost asistați de un apărător, iar instanța de judecată nu a efectuat o analiză și nu a supus aprecierii în coroborare declarațiile condamnaților și probele conținute în dosarul respectiv, întemeindu-și, astfel, hotărârea de condamnare pe presupuneri.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată că, instanța a ignorat în mod vădit principiile și normele fundamentale unanim recunoscute ale unui proces echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa, având dreptul să se apere însuși și să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa, iar concluziile despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Împrejurările expuse indică cert că erorile de drept comise de instanța de judecată în cadrul judecării cauzei penale respective, adică sfidarea vădită a drepturilor și libertăților fundamentale ale condamnatului, constituie un viciu fundamental, care a afectat hotărârea atacată și dovedesc că în speță existau circumstanțe care excludeau tragerea lui Gherasim Vasiliu și Eftimița Ivan la răspundere penală.

Având în vedere cele menționate, precum și prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată prezența în speță a motivelor întemeiate pentru a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă privind condamnarea lui *Gherasim Vasiliu* în baza pct. 2 al Decretului Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS la 20 de ani de munci grele, cu retragerea drepturilor prevăzute la pct. a), b), v) art. 31 Cod penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii și a lui *Eftimița Ivan* în baza art. 58-1 „a” din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art.58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 29 pct.

a), b), v) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii, cu casarea acesteia și, în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și reabilitarea condamnaților.

5. În conformitate cu art. art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), 453 alin. (1), 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul în anulare declarat de către adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, casează sentința Tribunalului Militar al Armatei nr. 52 din 24 aprilie 1944, în privința lui *Gherasim Vasilii XXXXX* și *Eftimița Ivan XXXXX*, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea acestora la răspundere penală și dispune reabilitarea acestora, în conformitate cu Legea Republicii Moldova din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 15 septembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena